

Wel klachten, maar geen beestjes

Delusory parasitosis

Het komt regelmatig voor. Klachten over beestjes die jeuk veroorzaken en in de huid rondkruipen. De beestjes zijn echter nooit te vinden, of de gevonden beestjes blijken helemaal geen beestjes te zijn. Het kan zijn dat we te maken hebben met een geval van 'delusory parasitosis'. Een psychologische aandoening, waarbij het slachtoffer er ten onrechte zeker van is, aangevallen te worden door parasieten.

Geen entomofobie

'Delusory parasitosis' is niet hetzelfde als entomofobie, hoewel ze wel aan elkaar gerelateerd kunnen zijn. Personen met een entomofobie vertonen bij het aantreffen van een geleedpotige waarvoor ze bang zijn een irrationele reactie die niet in verhouding staat tot het werkelijke gevaar. Geleedpotigen zijn hierbij wel degelijk aanwezig. Bij 'delusory parasitosis' zijn echter géén geleedpotigen betrokken. De lichamelijke klachten zijn er wel, maar de oorzaak ligt ergens anders dan bij parasieten.

Aanwijzingen voor ingebeelde geleedpotigen

Het merendeel van de patiënten betreft vrouwen op latere leeftijd. Vaak is er sprake van een traumatische ervaring, zoals het overlijden van een partner of kind of de diagnose van een ernstige ziekte. In veel gevallen zijn plaagdierbeheersers de eerste mensen die aanraking komen met mensen met 'delusory parasitosis', omdat de patiënten denken last te hebben van geleedpotigen. Veelgehoorde klachten zijn:

- Zwarte bolletjes die witte sliertjes worden
- Ze kunnen vliegen, maar zijn niet te vangen
- Ze springen op de huid en maken er tunnels in
- Ze zitten op allerlei voorwerpen, zoals meubilair, beddengoed, of komen uit de tandpasta
- Er komen wormpjes uit de huid of wonden
- Als je ze wilt vangen, lossen ze op
- Ze maken gaten in pannen
- Ze kunnen worden gevonden in het haar en in de kam

Patiënten proberen vaak van alles om van de klachten af te komen, zoals het overmatig gebruik van insecticiden op bijvoorbeeld het beddengoed, het wassen van het haar met spiritus en elke dag het gehele huis grondig reinigen en alle textiel wassen.

Vaak worden de potentiële boosdoeners verzameld met plakband. Deze monsters bestaan dan uit haar, huidschilfertjes en vuil afkomstig van de huid, synthetische vezels, stukjes plantaardig materiaal, stukjes textiel en ander materiaal. Vaak wor-

Een bloedkorstje als vermeende parasiet.

den pluisjes aangezien voor insecten of mijten, vanwege de 'pootjes' die duidelijk zichtbaar zijn. Bovendien kan statische elektriciteit ervoor zorgen dat dergelijke voorwerpen 'springen'. In veel gevallen worden ook (fragmenten van) veelvoorkomende insecten, zoals stofluizen of papievisjes aangetroffen. Deze veroorzaken echter niet de klachten die beschreven worden door betrokkenen.

Wat te doen?

Het is van belang er achter te komen of er sprake is van een geleedpotige die de klachten veroorzaakt of niet. Ga er bij bovenstaande klachten niet direct van uit dat er sprake is van 'delusory parasitosis'. Burgers zijn geen entomologen of professi-

onele plaagdierbeheersers en kunnen plagen op een vreemde manier beschrijven. Bovendien kan het zijn dat er sprake is van een lastig te vinden soort, zoals de rietmijt, die elders in dit nummer is beschreven. Inspecteer het object goed op de aanwezigheid van plaagdieren en determineer gevonden dieren. Monitoringsvallen kunnen helpen bij het zoeken naar mogelijke parasieten. Vraag de betrokkenen wat het probleem precies is, waar en wanneer de beten of de jeuk plaatsvinden, of ze de beestjes hebben gezien of gevangen, of andere mensen er ook last van hebben en of er huisdieren zijn. Bepaal ook of er mogelijk knaagdieren of vogels nestelen op zolder, onder de dakpannen, het verlaagde plafond of in de spouwmuur. Deze kunnen ook mijten dragen die mensen kunnen bijten, bijvoorbeeld de (Noordse) vogelmijt of de tropische rietmijt.

Behandel de ruimten nooit als er geen soorten worden aangetroffen die de klachten veroorzaken. Dit geeft de mensen een bevestiging van de aanwezigheid van plaagdieren. Momenteel wordt vaak ten onrechte gedacht dat er sprake is van een bedwantsbesmetting. Leg uit dat er niet bestreden mag worden als de veroorzaker niet wordt aangetroffen (er zijn geen middelen toegelaten voor de bestrijding van dieren die niet aanwezig zijn) en dat een goede behandeling niet mogelijk is zonder dat bekend is wat de oorzaak is (net als

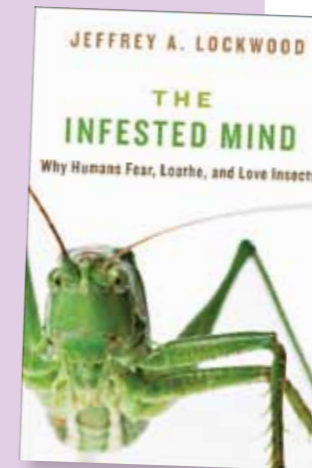
een huisarts kunt u geen goede behandeling uitvoeren als er geen diagnose kan worden gesteld).

Vertel dat alles gedaan zal worden om de aangetroffen geleedpotigen te determineren; laat het materiaal determineren als u zelf twijfelt. Wees erop voorbereid dat als aangegeven wordt dat u alles zult bekijken dat aangeleverd wordt, er vreemde materialen verzameld worden, zoals korstjes, neusvocht, stofzuigerzakken en kleding met pluisjes.

Als geen plaagdieren worden aangetroffen die de klachten kunnen veroorzaken, houdt de rol van een plaagdierbeheerser op. Verwijs de betrokkene met lichamelijke klachten door naar de huisarts. We zijn niet medisch opgeleid en kunnen geen diagnoses stellen aan de hand van de lichamelijke (en psychische) klachten van de betrokkene. Klachten als het gevoel dat beestjes door de huid kruipen en jeuk kunnen door veel factoren veroorzaakt worden, zoals gevoeligheid voor medicatie, drugsgebruik, schimmelinfecties, verschillende ziekten of zwangerschap. Onderzoek het lichaam van betrokkene niet, ook niet als daarom wordt gevraagd. Geef aan dat de huisarts contact met u op kan nemen, zodat aangegeven kan worden dat er geen geleedpotigen zijn aangetroffen en dat er mogelijk sprake is van het fenomeen 'delusory parasitosis'. Het is van belang dat betrokkene bij de juiste instantie terecht komt voor de broodnodige psychische hulp.

De hoeveelheid monsters die werd opgestuurd door een persoon met 'delusory parasitosis'.

Voor lezers die geïnteresseerd zijn in fobieën en 'delusory parasitosis' is het boek 'The Infested Mind: Why Humans Fear, Loathe, and Love Insects' van Jeffrey Lockwood aan te bevelen. De auteur, een entomoloog met een fobie voor sprinkhanen, gaat vanuit historische, biologische, psychologische en sociale invalshoeken in op waarom mensen bang zijn voor insecten en spinnen. Het onderwerp 'delusory parasitosis' komt uiteraard ook aan bod. Het boek is voornamelijk alleen in het Engels verschenen. ISBN 9780199930197

Summary

Delusory parasitosis (DP) is the phenomenon in which victims are falsely convinced they are attacked by parasites. It is different from entomophobia, in which persons show an irrational reaction to an arthropod that is actually present. The majority of persons suffering from DP are older women, who have had a traumatic experience. PCO's are often the first to come in contact with DP patients. Their role is to inspect the premise for pests, identify them and treat the object if insects or mites causing the complaints are found. It is important not to treat the object if causative agents are not found. The person(s) must be advised to contact their general practitioner to get medical help.

Tekst en foto's:
Bruce Schoelitz en
Willy Budding, KAD